

'Un poeta no és un narrador i ha d'escriure quan té necessitat de fer-ho'

Juan López Carrillo, autor afincat a Reus, reivindica la contemporaneïtat de la poesia

Juan López-Carrillo és poeta. Bé, és també altres coses, però avui és entrevistat com a poeta. Es diu que als poetes són a les úniques persones que se'ls permet la tristesa, però durant l'estona que hem xerrat, el Juan no m'ha manifestat en cap moment aquesta emoció. En canvi sí que l'he descobert en els seus llibres, a molts dels seus versos, encara que sempre, fins i tot als seus poemes més amargs, el recurs a l'humor, a la ironia, és del tot constant, de vegades de forma subtil, de vegades com una explosiva rialla o una provocació sense cap mena de correcció política. I la impressió directa i personal rebuda del Juan és així, totalment oposada a la del poeta romàntic, famèlic (ja ho diu ell, que "és un poeta de pes") i trist, es fa evident que l'humor és en ell una actitud vital i del tot necessària. Ha estat, doncs, una estona molt animada, amb la qual confesso, la poesia per a mi s'ha fet molt més digerible. El seu últim llibre és 'Los muertos no van al cine', publicat fa dos anys. Diu que fa un temps que no escriu, però amenaça amb tornar.

Com van ser els seus inicis en la poesia?

Crec que el poeta neix, i després es fa o no, i sempre condicionat per unes circumstàncies exteriors que et poden abocar, o no, d'una manera més o menys conscient a la poesia. Tot va començar al voltant dels 17 anys, quan les hormones estant del tot disparades i un encara creia que podria arribar a canviar el món. La influència d'un amic, la de Ramón García Mateos, i el magisteri que vaig tenir la sort de gaudir, del professor Ramón Oteo a l'institut, van ser determinants per descobrir aquesta nova finestra cap a la vida. Ells i tots els poetes que em van fer descobrir, junt al típic estat sentimental de l'adolescent, sempre enamorat d'alguna companya de pupitre, van fer possible que la poesia com a lectura, creació i guia, presideixi des aleshores la meva existència.

I va començar a publicar

Vaig començar a publicar bastant tard, no complint el tòpic tan extens que la poesia és cosa de joves, com va passar amb Rimbaud o Claudio Rodríguez, poetes molt joves i del principi i del tot genials. Però la poesia no té edat i arribar quan ha d'arribar, perquè un pot ser poeta encara que no publiqui, encara que no escrigui, sempre que la poesia sigui una constant vital al llarg dels anys. Abans de publicar el meu primer llibre, vaig participar en algun llibre col·lectiu o d'homenatge a alguna figura important de la poesia, també van sortir uns quants poemes a revistes literàries, el cas de la revista 'EtCetera', que portaven els meus amics universitaris i poca cosa més, fins que vaig publicar el meu primer llibre exclusiu, 'Los años vencidos', un llibre d'absoluta maduresa, als 37 anys. I fins ara n'he publicat quatre.

Quina ha estat l'evolució de la seva poesia?

La meua poesia, d'una forma general, evoluciona en principi com la de qualsevol altre poeta, determinat per totes les influències que has tingut all llarg dels anys, amb una acumulació de lectures de poemaris i de tota mena de llibres, que a poc a poc et van condicionat el teu món poètic, són totes aquestes experiències vitals que a mesura que es transforma la vida particular del dia dia, junt amb els canvis de la societat, d'una forma conscient i inconscient, fan possible la

creació d'una poètica única i personal. La meua poesia, doncs, és rigorosament moderna i per això gens retòrica amb un lèxic del tot transparent, absolutament lliure, tant en la forma com en el contingut. Així, esdevé una poesia de la quotidianitat, on tot el que és humà és poetitzable i és poesia de la llibertat on puc dir tot el que em dona la gana, posant en solfa qualsevol tema tabú, com el sexe o la religió, o la pròpia poesia: solemnitat, elevació.... I com ja està tot dit des dels temps d'Homer i els temes de la poesia són faves contades: vida, amor, mort, el que ha de fer el poeta, la forma de ser més original, la seva principal funció consisteix en utilitzar el llenguatge de la seva època, que sigui actual i clar, que s'entengui. Tot això ho pots fer si coneixes i tens clar el pes de la tradició literària i has assimilat l'obra dels predecessors, dels clàssics de les èpoques anteriors.

Digu'm poetes que l'han influït més?

Miguel Hernández, Jorge Manrique, Pablo Neruda, Salvat-Papasseit, Blas de Otero, Francisco de Quevedo, José Agustín Goytisolo, entre d'altres... Però el primer poeta que em va enganxar, des de molt jovenet, va ser Antonio Machado, sens dubte un dels meus poetes preferits i un dels més grans poetes universals i de sempre. També Gabriel Ferrater em va permetre descobrir un tipus de poesia que jo volia fer i que pensava que no existia, encara que la tenia davant dels meus nassos. Tots són poetes representatius de la realitat del seu moment.

Què hi trobem a la seva poesia?

Com deia abans, la meua poesia intenta parlar de tot, vol ser tan l'expressió del món que m'envolta com de l'altre, que és dintre meu. És el que també he dit abans: la mort, l'amor, la vida, una poesia químicament impura, on tot està mesclat, on la poètica pot estar compartint poema amb l'amor o el més gran dolor existencial. On vida és igual a poesia i poesia és igual a vida, per això moltes vegades és una poesia biogràfica, i per essència apòcrifa, i és una poesia viscuda, i per essència veritable.

Reivindica aquest tipus de poesia?

Sí, absolutament, i és l'única forma de poder recuperar lectors, encara que sempre seguirà sent un gènere minoritari. I deixar clar que no és cap pecat que un poema s'entengui a la primera, que no és pitjor poema, tot el contrari, que no és necessari fer oposicions per saber de què va la cosa, i és que hem arribat a una situació esperpèntica i terrible, on dius la paraula poesia i la gent surt corrents. Tot això ve des de finals del XIX fins a les avantguardes de principi del XX, des d'on ha anat sortint una poesia fosca que moltíssimes vegades simplement mostra la incapacitat del poeta d'arribar als altres. I que avorreix. I per això jo utilitzo l'humor, el més necessari de tots els sentits, que ens fa humanament comprensible la realitat que vivim, o creiem viure. A més, un poema que s'entén no vol dir que no sigui un poema complex, pot tenir moltes capes, però com a mínim sempre s'arriba a la primera.

El sexe també és present en les seves obres

Evidentment. I és que el sexe, sobretot compartit, sempre serà la millor forma de passar una tarda quan fan una pel·lícula avorrida. On la seva presència literària ha de ser absoluta i necessària, on l'erotisme és una faceta més de la meua poesia perquè és una faceta més, importantíssima, de la vida de tothom. Per exemple, els llibres 'Poemax' i '69 / modelo para amar' són llibres de temàtica general eròtica, almenys aparentment, ja que no són llibres per a llegir amb una sola mà... És com qualsevol altre tema quotidià de la vida, de vegades divertit, de vegades amarg, que sovint el tracto conjuntament amb altres temes i del què solament un es pot oblidar quant ja s'és mort.

A la contraportada de 'Los muertos no van al cine' hi apareix la frase "El humor es otra forma de tristeza"...

Perquè sovint aquest humor està ocultant, fent suportable, una realitat gens amable, dura, fosca. Un humor que de vegades pot ser irònic o subtil i de vegades molt càustic i agressiu. L'humor és

una manera de defensar-nos, de vegades, és l'única manera per solucionar les coses. Algun poema d'aquest llibre és d'una gran amargor vital, però s'acaba capgirant, al límit, gràcies a una frase o a una paraula, irònica, que ens salva.

Què és el que el fa escriure?

Una necessitat indefinible. Una pulsio psicològica, química, no sé, que jo mai no he entès –perquè no s'ha d'entendre– i que et fa escriure el primer vers, aquell que donen els deus (crec que això ho va dir Verlaine), encara que la resta l'ha de resoldre un sol. Un poeta no és un narrador i solament ha d'escriure quan es té absoluta necessitat de fer-ho. Al narrador la inspiració l'ha de agafar treballant, escrivint; al poeta no, el poeta sempre necessita un estat especial d'ànim, d'inspiració o com ho vulguis dir, per a poder escriure poesia de veritat i autèntica.

Sabem que els seus llibres es llegeixen a Mèxic

Això ha estat gràcies a la meua editorial, Candaya, que distribueix molt bé els seus llibres. Per cert, explicar que aquest llibre, 'Los muertos no van al cine', gairebé me'l menjo amb patates, perquè no hi havia forma de publicar-lo. Aquestes coses passen sovint, però finalment, als de Candaya, els vaig enviar les meves poesies i vaig tenir la sort que me les acceptessin. Com aquesta editorial està molt vinculada a autors hispanoamericans (jo vaig ser el primer autor espanyol que publica a la seva col·lecció de poesia), per això distribueix els seus llibres en alguns països sudamericans, com Veneçuela o Mèxic. 'Los muertos no van al cine' va tenir una molt bona crítica en aquest país, per exemple al suplement literari del diari 'El Milenio' (una mena d'"El País" d'aquí). Crec que ja s'han venut més de 200 exemplars, i encara que és una xifra molt petita per a un país tan gran, no està gens malament, ja que estem parlant de poesia i d'un autor absolutament desconegut per ells. El llibre també ha tingut molt bona distribució arreu de l'Estat. I una de les coses que més m'ha sorprès és que ha arribat a localitats de Catalunya que mai m'hagués imaginat. Amb això m'he adonat que hi ha més gent pendent de la poesia lírica del que pensava, una cosa que em fa absoluta il·lusió.

S'inclou dins d'un grup establert de poetes d'aquesta zona?

A veure, no sóc membre de cap grup literari d'aquesta zona, però sí que formo part d'un grup d'amics, que en algun cas ja fa més de 30 anys que ens coneixem, i que també són companys de poesia de tota la vida: Alfredo Gavín, Ramón García Mateos, Manuel Rivera, Josep Moragas Pagès (de qui jo espero que algun dia escrigui la gran novel·la de Reus), Ramón Oteo... Ja he dit que no ens movem com a grup literari ni fem cap tertúlia organitzada, ben al contrari, en tot cas les coses van sortint sobre la marxa i sempre molt espontànies. Sí que fa uns anys vam fundar l'editorial Rotoarco, on publicàvem llibres diversos, nostres i d'altres, i també vam disposar d'una publicació com la revista literària i universitària 'EtCetera'. Van ser les nostres primeres experiències al món de l'edició i la publicació, van tenir la seva important funció, però ja fa molts anys que editorial i revista van desaparèixer, com tantes coses que a la vida ens van desapareixent, menys la poesia, per exemple. Una altra cosa és el que fem des de les nostres actuals activitats. Per exemple, Ramón García Mateos, que a banda de professor de literatura és un gran i premiat poeta, essent el director de l'aula de poesia de l'antena del coneixement de la URV a Cambrils. O el cas de Manuel, un reconegut professional de l'edició i dels mitjans de comunicació a través de la seva empresa, Silva equips. I una altra cosa, la cosa bona que té la poesia, és que et permet contínuament engrandir aquest cercle d'amistats i fer-lo cada vegada més universal: així, Eduardo Moga, Jordi Cervera, Fèlix Grande, Manuel Moya, el gran Gerard Vergés, Antonio Carvajal, Eugeni Perea, Ignacio Sanz, Pere Rovira, Enrique Villagrasa, Àngel García López, Juan Ramón Ortega... o sigui, l'amistat, unes de les poques coses que ens va donant una mica de sentit a la vida.

¿Et sembla bé que acabem l'entrevista amb un poema? Serà curtet. Un exemple molt clar que de qualsevol situació es pot extreure la seva poesia. A més, aquest poema resulta també molt adequat per aquests temps de crisi que ens han tocat viure...

Em sembla perfecte.

Consuelo

Qué voz tan dulce,

suave y cálida,

la de esta mujer que me reclama

el pago del olvidado crédito.

Valió la pena no estar al corriente

de unas cuantas cuotas mensuales,

nunca unos impagos fueron exigidos

con palabras más amables y educadas.

Marketing de las finanzas modernas,

atención personalizada hacia el cliente

que me exige

—a las diez y media de la noche—

acabar de una vez con la morosidad

al tiempo que me recuerda

que no estoy solo

porque alguien siempre atento

velando está por mí.

La máquina implacable de la banca

procede a su tarea

y una voz anónima me salva

de la soledad y el abandono

por el precio

de unos intereses de demora

gdh